

فعالیت‌های بخش جنبی بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

«در گفت و گو با علی شجاعی صائین»

■ گفت و گو از داریوش مطلبی

فعالیت‌های جنبی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، به یکی از فعالیت‌های بسیار مهم نمایشگاه کتاب در چند سال گذشته تبدیل شده است و هر روز میزبان بازدیدکنندگان بسیار زیادی است. توجه به فعالیت‌های مرتبط با تولید و انتشار کتاب و فعالیت‌های مرتبط با آن نظیر تصویرگری، ساخت کاغذ، کتاب و کتابخوانی و نظایر آن در کنار عرضه و فروش کتاب، بر اهمیت فعالیت‌های جنبی نمایشگاه افزوده است. به‌منظور بررسی فعالیت‌های این بخش گفت و گویی با آقای علی شجاعی صائین مدیر عامل مؤسسه خانه کتاب و مدیر کمیته جنبی بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ترتیب دادیم که در ادامه می‌خوانید.

به فروشگاه بزرگ کتاب تبدیل شود. در واقع بخش جنبی در این فضا متولد می‌شود و معنا پیدا می‌کند و بیشتر برای تقویت هویت نمایشگاهی نمایشگاه کتاب ایجاد شده است. با ایجاد فعالیت‌های بخش جنبی، مراجعان تخصصی‌تر نمایشگاه کتاب می‌توانند کتاب را نه به عنوان یک خریدار، بلکه به عنوان یک متخصص و کارشناس ببینند، ارزیابی کنند و دیدگاه‌ها و نقطه نظراتشان را در باره آن مطرح کنند و همچنین ضمن رسیدن به برداشتی کلی از وضعیت کلی کتاب در کشور، دیدگاه‌های خود را با سایر کارشناسان این حوزه در میان بگذارند. تعامل مدیران تراز اول حوزه کتاب و سیاست‌گذاران این حوزه با اهالی قلم، خبرنگاران حوزه کتاب و فرهنگ از دیگر اهداف فعالیت‌های بخش جنبی است.

■ با توجه به اهداف پیش‌بینی شده و اینکه توجه جدی به فعالیت‌ها و انتخاب آگاهانه آنها می‌تواند تاثیر بسیار مثبتی در هویت بخشی به نمایشگاه داشته باشد، چه فعالیت‌هایی برای

■ همه ساله شاهد اختصاص بخش نسبتاً بزرگی از نمایشگاه به فعالیت‌های جنبی هستیم با توجه به اهمیت این بخش، لطفاً ابتدا در خصوص اهداف شکل‌گیری فعالیت‌های بخش جنبی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران صحبت فرمایید.

□ نمایشگاه کتاب تهران از جهاتی با نمایشگاه‌های کشورهای دیگر متفاوت است و ویژگی‌های منحصر به فردی دارد؛ حجم بالای مراجعان و میزان بالای خرید از نمایشگاه کتاب، تعداد ناشران داخلی و خارجی شرکت‌کننده و نیز تعداد کتاب‌های عرضه شده از ویژگی‌های منحصر به فرد نمایشگاه کتاب تهران است که آن را از سایر نمایشگاه‌های جهان متمایز کرده است. همه این موارد به نوعی هویت نمایشگاهی نمایشگاه کتاب تهران را تحت تاثیر قرار می‌دهد. اگرچه بنده به‌شخصه با فروش کتاب در نمایشگاه کتاب تهران موافق هستم و فکر می‌کنم با توجه به کاستی‌های موجود در سیستم توزیع و فروش کتاب، ناچار از ادامه این وضعیت هستیم؛ اما در هر صورت، فروش کتاب در نمایشگاه نباید ما را به سمتی سوق دهد که اینجا

خوشبختانه امسال نشست‌های سرای اهل قلم، وضعیت نسبتاً مناسبی داشت و این بدون استفاده از تجربیات همکاران ما در سال‌های گذشته امکان‌پذیر نبود

در کنار برگزاری

نشست‌های تخصصی،

فعالیت‌هایی دیگری

نیز در بخش جنبی

پیش‌بینی شده بود

که بیشتر مسائل

مرتبط با نشر کشور

را پوشش می‌داد

در کنار برگزاری نشست‌های تخصصی، فعالیت‌هایی دیگری نیز در بخش جنبی پیش‌بینی شده بود که بیشتر مسائل مرتبط با نشر کشور را پوشش می‌داد. در بخش فعالیت‌های جنبی هشت سالن برای بررسی فعالیت‌های مرتبط با حوزه کتاب اختصاص یافته بود. سالنی به کارنامه نشر اختصاص داشت که علاقه‌مندان و کارشناسان می‌توانستند از نزدیک با تازه‌های نشر کشور و بخش عمده‌ای از کتاب‌های چاپ اول سال ۸۸ آشنا شوند، علاوه بر آن آمارهای نشر کشور در ۳۱ سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفته بود؛ در سالن دیجیتال و نرم‌افزارها، بازدیدکنندگان می‌توانستند اطلاعات لازم در باره رسانه‌های دیجیتالی و نرم‌افزارهای مرتبط با کتاب را دریافت کنند؛ در سالن چاپ و نشر تحولات و دستاوردهای مرتبط با چاپ و نشر ارائه شده بود و مردم می‌توانستند با تکنولوژی‌های روز دنیا در این حوزه آشنا شوند؛ سالن کتاب و کتابخانه نیز چگونگی ارتباط مردم با کتابخانه‌ها را در معرض نمایش گذاشته بود؛ در سالن دستاوردهای انقلاب اسلامی، نهادهایی چون جمعیت دفاع از فلسطین و نهادهای مرتبط با فلسطین حضور داشتند و در سالن دین و فرهنگ نیز اطلاعات مربوط به آیین، مذهب و فرهنگ اسلامی ارائه شده بود. همچنین سالن علمی فرهنگی با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و سالن کودک و نوجوان با ارائه بازی و سرگرمی در خدمت بازدیدکنندگان از نمایشگاه تهران بودند. مجموعه این فعالیت‌های کمک می‌کرد تا بعد نمایشگاهی کتاب تهران تقویت شود.

■ در صورت امکان به برنامه‌های ویژه‌ای که در بخش جنبی نمایشگاه بیست و سوم داشتید نیز اشاره‌ای بفرمایید.

بخش جنبی نمایشگاه در نظر گرفته شده بود؟

□ ابتدا بهتر است به فعالیت‌های سرای اهل قلم اشاره‌ای داشته باشیم؛ خوشبختانه امسال نشست‌های سرای اهل قلم، وضعیت نسبتاً مناسبی داشت و این بدون استفاده از تجربیات همکاران ما در سال‌های گذشته امکان‌پذیر نبود. در نمایشگاه بیست و سوم، پنج سرا در فضای بزرگ نمایشگاه پیش‌بینی شده بود. در سرای عمومی (اصلی) اهل قلم، نشست‌هایی با محوریت مسائل عمومی و سیاست‌های کلی صنعت نشر، تجلیل از اهل قلم، بزرگداشت مفاخر فرهنگی ایران و جهان اسلام، کتاب و کتابخوانی و نظایر آن برگزار گردید، تعداد ۶۵ نشست در این بخش برگزار شد؛ در سرای بین‌المللی اهل قلم مسائل نشر ایران و حضور در بازارهای بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفت و حدود ۳۰ نشست برای آن پیش‌بینی شده بود؛ سرای کودک و نوجوان به حوزه ادبیات کودک و نوجوان، کتاب‌های برگزیده حوزه کودک و نوجوان اختصاص داشت و حدود ۴۰ نشست در آن برگزار شد؛ در نهایت سرای کارنامه نشر که به نشست‌ها و کارگاه‌هایی مرتبط با حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی، آرشیو و اسناد، چاپ و نشر، و نظایر آن اختصاص داشت، در این بخش ۳۲ نشست و ۱۱ کارگاه برگزار شد که با استقبال خوبی از سوی بازدیدکنندگان برخوردار بود که بیشتر شامل اساتید، دانشجویان و کارشناسان کتابداری و اطلاع‌رسانی بودند؛ علاوه بر سراهای اهل قلم، غرفه‌ای به نام غرفه دیدار وجود داشت که در دو سال گذشته راه‌اندازی شده است و هدف اصلی از برگزاری آن نقد تخصصی کتاب‌های برگزیده در جشنواره‌های مختلف فرهنگی، با حضور نویسنده و دو یا سه منتقد و نیز حفظ ارتباط با برگزیدگان جشنواره‌های ادبی و فرهنگی است، تعداد ۳۰ نشست نقد و بررسی در این غرفه برگزار شد.

جمع‌آوری و عرضه حدود ۳ هزار عنوان کتاب از تألیفات

**ایرانیان مقیم خارج
از کشور، که در سایر
کشورها منتشر شده
است یا کتاب‌های
منتشر شده داخل
کشور که ناشری
خارجی آن‌را ترجمه
و عرضه کرده است
یکی از مهم‌ترین
فعالیت‌هایی بود
که برای اولین بار
در بخش جنبی
نمایشگاه ارائه
شده بود**

□ جمع‌آوری و عرضه حدود ۳ هزار عنوان کتاب از تألیفات ایرانیان مقیم خارج از کشور، که در سایر کشورها منتشر شده است یا کتاب‌های منتشر شده داخل کشور که ناشری خارجی آن‌را ترجمه و عرضه کرده است یکی از مهم‌ترین فعالیت‌هایی بود که برای اولین بار در بخش جنبی نمایشگاه ارائه شده بود و به‌نظر کار بسیار خوبی بود. راه‌اندازی این بخش کمک می‌کند تا بتوانیم بانک اطلاعاتی تألیفات ایرانیان در عرصه بین‌الملل را تهیه کنیم و با گوشه‌هایی از تلاش‌های ایرانیان در سطح بین‌المللی آشنا شویم. این فعالیت مورد توجه ویژه مسئولان فرهنگی کشور قرار گرفته بود، به‌طوری‌که خواستار تداوم و توسعه آن بودند.

طرح «کتاب‌گشت» با هدف ترویج فرهنگ کتابخوانی از دیگر برنامه‌هایی بود که امسال برای نخستین بار اجرا شد. در این طرح کتاب‌هایی با موضوع ادبیات دفاع مقدس و کتاب‌های برگزیده سال به‌صورت امانت تا انتهای زمان اجرای طرح در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت و در واقع فرصتی برای تعامل دو سویه با مدارس، پایگاه بسیج و سایر نهادهای مرتبط بود. این طرح با خواندن کتاب و سپس پر کردن کتابچه‌ای تحت عنوان «کارآفرین» پایان می‌یافت تا در انتهای طرح و پس از پاسخگویی به سئوالات «کتابچه کارآفرین» دانش‌آموزان برتر انتخاب شوند. در واقع آنچه مطرح شد، کلیاتی از فعالیت‌های انجام گرفته در نمایشگاه در راستای ترویج کتابخوانی و فرهنگ مطالعه بود.

■ امسال بخش جنبی نمایشگاه کتاب، به نظر کمی دور از بدنه اصلی نمایشگاه قرار داشت، با توجه به این مسئله، بخش جنبی نمایشگاه بیست و سوم را چگونه ارزیابی می‌کنید، آیا

توانست به اهداف خود دست یابد؟

□ طبیعتاً از جنبه‌هایی پیشرفت داشتیم مثلاً نمایش کتاب‌های ایرانیان مقیم خارج را برای اولین بار در نمایشگاه بیست و سوم داشتیم، غرفه دیدار را در دو سال گذشته راه‌اندازی کردیم؛ کارگاه‌هایی در حوزه صنعت چاپ، تصویرگری و هنرهای مرتبط با حوزه نشر - که با استقبال بسیار خوبی هم همراه بود - برای اولین بار راه‌اندازی کردیم. به لحاظ توسعه می‌شود نمره قبولی به فعالیت‌های بخش جنبی داد و به لحاظ کمی هم تلاش کردیم دامنه موضوعی فعالیت‌های را توسعه بیشتری ببخشیم.

چه پیشنهادهایی را برای نمایشگاه‌های آتی دارید.

□ کاری که برای سال‌های بعد باید انجام دهیم ارتباط نزدیک‌تر با انجمن‌ها و تشکل‌های مرتبط است و باید این ارتباط‌ها را توسعه بخشیم، در حال حاضر تشکل‌هایی با ما همکاری دارند ولی جای همکاری بیشتری وجود دارد؛ ما این تجربه را در سرای اهل قلم کارنامه نشر داریم و به دستاوردهای خوبی هم رسیده‌ایم. باید در سال‌های آتی در سایر بخش‌ها هم به این مسئله توجه ویژه‌ای داشته باشیم و همکاری‌ها را توسعه دهیم. دعوت از متخصصان و اطلاع‌رسانی قبل از شروع نمایشگاه، برای همکاری و شرکت در نشست‌ها و کارگاه‌ها و فعالیت‌های بخش جنبی در برگزاری کیفی‌تر آنها کمک خواهد کرد و از جمله برنامه‌هایی است که باید توجه ویژه‌ای به آن شود.

■ امسال در کنار نمایشگاه کتاب، کارگاه ساخت و ساز مصلا نیز به شدت فعال بود، آیا این مسئله تأثیری در فعالیت‌های بخش جنبی داشت، و چه مشکلات و چالش‌هایی در بخش

